

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Григи Василя Івановича на тему «Клініко-
патогенетичні особливості ураження печінки у хворих на цукровий
діабет II типу та їх лікування» на здобуття наукового ступеня доктора
філософії з галузі знань 22 – «Охорона здоров'я»
за спеціальністю 222 – «Медицина»**

10 червня 2021 року

1. Виконання освітньо-наукової програми

Здобувач Грига Василь Іванович у повному обсязі виконав індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури ДВНЗ «Ужгородський національний університет», що повністю відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеню доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами).

Здобувач Грига Василь Іванович здобув ґрунтовні знання за фахом; опанував основний спектр загальнонаукових навичок та компетентностей, пов'язаних із становленням наукового світогляду та професійної етики, що дозволило розширити загальний культурний кругозір. Дисертант оволодів основними дослідницькими навичками, зокрема методами презентації результатів своєї наукової діяльності державною та іноземною мовою, використанням інформаційних технологій та комп'ютерних програм у своїй роботі, плануванням та проведенням навчальних занять, потрібних для представлення та обговорення результатів власного дослідження англійською

мовою в усній та письмовій формі, а також для розуміння фахової літератури з відповідної спеціальності, презентованої іноземною мовою.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова освітньо-наукової програми)

Індивідуальний план наукової роботи здобувача Григи Василя Івановича затверджений рішенням вченої ради медичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (протокол №3 від 07 листопада 2018 року).

Науковий керівник – доктор медичних наук, професор, завідувачка кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб медичного факультету – Сірчак Єлизавета Степанівна.

Термін виконання роботи: 2018-2021 роки.

Усі розділи індивідуального плану наукової роботи здобувача Григи Василя Івановича виконані в чітко встановлені терміни, що підтверджено результатами піврічної, проміжної, підсумкової (річної) та заключного звітування.

Дослідження проведені своєчасно і в повному обсязі з використанням сучасних та інформативних методів статистичного аналізу.

Представлене наукове дослідження є узагальненням науково-дослідної держбюджетної теми № 851 «Механізми формування ускладнень при захворюваннях печінки та підшлункової залози, методи їх лікування та профілактики» (номер державної реєстрації 0115U001103), що виконувалася на кафедрах пропедевтики внутрішніх хвороб і хірургічних хвороб медичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» у 2015-2017 рр., а також наукової теми кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб «Поліморбідна патологія при захворюваннях органів травлення, особливості патогенезу, можливості корекції» (номер державної реєстрації 0118U004365) за 2018-2020 рр. Здобувач був виконавцем окремих фрагментів програми.

3. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з планами наукових робіт

Дисертаційна робота присвячена покращенню діагностики та лікування уражень печінки у хворих на цукровий діабет II типу. Дана тематика не втрачає свою актуальність, не зважаючи на сучасні можливості діагностики, удосконалення технік лікування, а потреба в сучасних дослідженнях у цьому напрямку навіть зростає з кожним роком, враховуючи невтішні показники захворюваності та інвалідизації, особливо серед осіб активного працездатного віку в усьому світі.

Неалкогольна жирова хвороба печінки займає провідну роль серед інших етіологічних форм хронічних уражень печінки в західних країнах, і в даний час її розглядають як одну з основних причин розвитку криптогенного цирозу печінки. У західних країнах неалкогольну жирову хворобу печінки діагностують у 17-46% дорослого населення і досягає 90% в популяції пацієнтів з ожирінням. Ураження печінки часто розвивається при наявності метаболічного синдрому і його компонентів, які служать додатковими факторами ризику прогресування хвороби.

Поряд із цим, на сьогодні не достатньо вивчені фактори, що впливають на клінічний перебіг та прояви неалкогольної жирової хвороби печінки у хворих з метаболічно асоційованими захворюваннями, такими, як цукровий діабет II типу. Роль деяких факторів ризику оцінюються неоднозначно. Недостатньо вивчено також вплив різних груп біологічно активних речовин, які проявляють різноспрямовану дію на органи і системи, а також роль кишкового мікробіому оцінюється неоднозначно у хворих на цукровий діабет II типу та ураження печінки. Отже, подальші дослідження в цьому напрямку можуть розкрити нові дані щодо формування уражень печінки, а також ускладнень при таких асоційованих захворюваннях, як цукровий діабет II типу та неалкогольна жирова хвороба печінки.

4. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом та їх новизна

Здобувачем Григоєм Василем Івановичем на основі результатів дослідження отримано нову інформацію щодо доцільності проведення еластометрії печінки та фібротестів у хворих на цукровий діабет II типу для визначення функціонального стану та стадії ураження печінки.

Вперше хворим на ЦД II типу та НАЖХП проведено визначення рівня α_1 -антитрипсину у сироватці крові і калі, а також розраховано кліренс α_1 -антитрипсину. Доведено його інформативність для дослідження порушення кишкового бар'єру у даних пацієнтів.

Вперше встановлено взаємозв'язок між зміною концентрації Р-селектину у сироватці крові та вираженістю ДЕ у хворих на ЦД II типу та неалкогольну жирову хворобу печінки.

Вперше хворим на ЦД II типу та НАЖХП доведено роль зниження рівня триптофану у сироватці крові, що виникає на фоні дисбіозу товстої кишки і порушення кишкового бар'єру у формування психоемоційних та депресивних проявів за даними нейропсихометричного тестування.

Вперше встановлено взаємозв'язок між зміною концентрації Р-селектину у сироватці крові та вираженістю ДЕ у хворих на ЦД II типу та неалкогольну жирову хворобу печінки.

Вперше хворим на ЦД II типу та НАЖХП доведено доцільність використання комбінованого пробіотику для корекції нейровегетативних та когнітивних порушень у даних пацієнтів.

Запропонований диференційований підхід лікування хворих на ЦД II типу та НАЖХП залежно від ступеня ураження печінки, дисбіотичних змін, вираженості ДЕ та амінокислотного дисбалансу, а також нейровегетативних та когнітивних порушень.

5. Обґрунтованість і достовірність наукових положень висновків і рекомендацій, які захищаються

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, викладені в дисертації Григи В.І., є достовірними та обґрунтованими, що забезпечується достатньою кількістю обстежених (186 хворих) та високим науково-методичним рівнем досліджень з використанням сучасних інформативних клінічних, лабораторних та інструментальних методів дослідження та різнопланової статистичної обробки результатів. Застосування комплексу інформаційних методів дослідження і сучасного статистичного аналізу медичної інформації, достатня кількість залучених у дослідження обстежених пацієнтів свідчать про достовірність викладених у дисертації результатів та обґрунтованість висновків.

Статистичний аналіз здійснювався з використанням програм Statistica 10.0 (фірми StatSoft Inc, USA) та з застосуванням програми Microsoft Excel 2016. Статистична значимість різниці (p) середніх значень досліджуваних вибірок із нормальним розподілом оцінювалася за критерієм Стьюдента, а за відсутності ознак нормального розподілу – за критерієм Манна-Уїтні. Кореляційний аналіз проводився шляхом визначення коефіцієнта кореляції Пірсона (r).

Дослідження побудовано правильно з методичної точки зору. Слід відмітити чіткість і деталізацію викладення та обґрунтування мети і задач дослідження. Висновки є повністю логічними і відповідають поставленим задачам, а також повною мірою відображають результати дослідження.

Автором запропоновані практичні рекомендації, які дають змогу покращити діагностично-лікувальну роботу з хворими на цукровий діабет II типу та ураження печінки (неалкогольну жирову хворобу печінки). Таблиці та рисунки відображають цифровий матеріал і доповнюють дані, викладені в тексті.

Викладене вище переконливо доводить, що наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані Григоєм В.І. є обґрунтованими та достовірними.

6. Наукове та практичне значення дисертаційної роботи

Теоретичне значення одержаних результатів.

Робота дисертанта розширює наукові поняття про можливості діагностики та лікування уражень печінки при цукровому діабеті II типу.

Обґрунтована доцільність визначення рівня α_1 -антитрипсину у сироватці крові та калі, а також розрахунок кліренсу α_1 -антитрипсину для виявлення порушень кишкового бар'єру у даних пацієнтів.

Аргументована інформативність визначення динаміки рівня Р-селектину у сироватці крові, як вазодилататора та маркера формування ендотеліальної дисфункції у хворих на цукровий діабет II типу та неалкогольну жирову хворобу печінки.

Встановлена доцільність визначення змін кровотоку в судинах головного мозку у поєднанні з нейропсихометричним тестуванням та визначенням рівнів вільних амінокислот у сироватці крові для виявлення когнітивних порушень у хворих на ЦД II типу та НАЖХП.

Практичне значення отриманих результатів.

Дисертація має важливе практичне значення, оскільки отримані результати допомагають покращити діагностику і лікування ураження печінки у хворих на цукровий діабет II типу, що було об'єктом вивчення здобувача. Із практичних значень слід відмітити інформативність проведення еластометрії печінки та фібротестів для раннього виявлення ураження печінки у хворих на цукровий діабет II типу.

Виявлена доцільність призначення комбінованого пробіотика для корекції нейровегетативних та когнітивних порушення у хворих на цукровий діабет II типу та неалкогольну жирову хворобу печінки.

Доведена ефективність проведення комплексної терапії хворих на цукровий діабет II типу та неалкогольну жирову хворобу печінки із використанням мелатоніну та комбінованого пробіотика для корекції порушень ліпідного й вуглеводного обмінів, а також амінокислотного дисбалансу і когнітивних порушень.

Практична реалізація отриманих здобутків є новою і вносить значний вклад у вирішення проблеми покращання результатів діагностики та лікування уражень печінки при цукровому діабеті II типу.

7. Використання результатів

Результати наукової роботи стали основою для впровадження діагностики, вибору способу лікування уражень печінки у хворих на цукровий діабет II типу в практичну діяльність: гастроентерологічного відділення КНП «Закарпатська обласна клінічна лікарня ім. Андрія Новака» Закарпатської обласної ради; терапевтичного відділення Лікарні святого Мартина КНП «Мукачівська центральна районна лікарня» Мукачівської міської ради Закарпатської області; хірургічного відділення №1 Лікарні святого Мартина КНП «Мукачівська центральна районна лікарня» Мукачівської міської ради Закарпатської області; відділення для дорослих КНП «Обласна клінічна інфекційна лікарня» Закарпатської обласної ради; ДУ «Інститут гастроентерології НАМН України»; відділення внутрішніх хвороб КНП «Тернопільська комунальна міська лікарня № 2»; відділення денного стаціонару КНП «ЦПМСД» №2 м. Вінниця, а також у науково-методичну роботу кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб, кафедри факультетської терапії та кафедри госпітальної терапії ДВНЗ «Ужгородський національний університет»; кафедри первинної медико-санітарної допомоги та загальної практики - сімейної медицини ТНМУ імені І.Я. Горбачевського МОЗ України.

8. Оцінка мови та стилю

Дисертацію написано з правильним вживанням медичної та спеціальної термінології. Стил ь викладення матеріалів – науковий, між послідовними частинами дисертації наявний чіткий причинно-наслідковий зв'язок. Спосіб подання матеріалів дослідження, наукових положень дисертації, висновків та рекомендацій забезпечують легкість та доступність їх сприйняття.

9. Відповідність діючим вимогам щодо оформлення дисертації

Дисертація Григи В.І. на тему: «Клініко-патогенетичні особливості ураження печінки у хворих на цукровий діабет II типу та їх лікування» є завершеною працею за глибиною дослідження, актуальністю, новизною, теоретичним та практичним значенням отриманих результатів, змістом, обсягом та оформленням встановленим до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 – «Медицина».

Структура та обсяг дисертації визначаються метою, задачами та предметом дослідження. Дисертаційне дослідження складається із вступу, 6 розділів, висновків, аналізу та узагальнення результатів дослідження, практичних рекомендацій, списку використаних джерел (130 найменувань (40 кирилицею, 90 латиницею)) та додатків. Дисертація викладена на 218 сторінках з обсягом основного тексту на 194 сторінках машинописного тексту. Робота ілюстрована 54 таблицями, 12 рисунками, містить 24 сторінки додатків: акти впроваджень – 22.

За формальними ознаками робота відповідає чинним вимогам, які висуваються до оформлення дисертації Міністерством освіти і науки України.

10. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту

Дисертація повністю відповідає паспорту з галузі знань 22 – «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 – «Медицина».

11. Відомості щодо проведення біоетичної експертизи дисертації

Комісія з біоетичної експертизи медичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (витяг з протоколу № 3/2 від 12 грудня 2018 року), розглянувши інформацію здобувача кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб Григи Василя Івановича щодо поданої до захисту дисертаційної роботи за темою: «Клініко-патогенетичні особливості ураження печінки у хворих на цукровий діабет II типу та їх лікування» та поданий для експертизи здобувачем рукопис дисертації, встановила, що дослідження виконані з дотриманням основних положень GCP (1996 р.), Конвенції ради Європи про права людини та біомедицини від 04.04.1997 року, Гельсінської декларації Всесвітньої медичної асоціації про етичні принципи проведення наукових досліджень за участю людини (1964-2000 рр.) і Наказу МОЗ України № 690 від 23.09.2009 року. За висновком встановлено повну відповідність діючим нормам і стандартам.

12. Зауваження та рекомендації

Зазначимо, що здобувачем було враховано значну кількість основних рекомендацій, наданих рецензентами у процесі попередніх обговорень роботи. Зазначені зауваження та побажання не впливають на загальну позитивну оцінку роботи та не зменшують її наукової новизни і практичної значимості, тому не є перешкодою для її представлення в спеціалізовану вчену раду для офіційного захисту.

13. Відповідність дисертації вимогам, передбаченим «Порядком проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 №167 (зі змінами)

Дисертаційна робота Григи Василя Івановича на тему: «Клініко-патогенетичні особливості ураження печінки у хворих на цукровий діабет II типу та їх лікування» повністю відповідає вимогам пунктів 9-15 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» Постанови Кабінету Міністрів України № 167 від 06.03.2019 р. (зі змінами).

14. Кількість наукових публікацій, повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих співавторами та зарахованих за темою дисертації

Основні результати дослідження висвітлені у 16 публікаціях: 8 статей у вітчизняних фахових наукових виданнях, 2 статті у періодичних наукових виданнях інших держав внесених до науково-метричної бази даних SCOPUS, 5 публікацій матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій, а також 1 інша публікація. Основні положення дисертаційної роботи обговорені на 9 міжнародних конференціях.

Статті у журналах, що входять до переліку фахових видань України та у закордонних виданнях:

1. Yelyzaveta S. Sirchak, Vasilij I. Griga, Nelli V. Bedey, Ivan I. Pushkash (2020) *Changes in the level of α_1 -antitrypsin in patients with non-alcoholic fatty liver disease*. Wiadomosci Lekarskie, Tom LXXIII, Nr 3, 508-511.

DOI: 10.36740/WLek202003119

<https://wiadlek.pl/wp-content/uploads/archive/2020/WLek202003119.pdf>

2. Yelyzaveta S. Sirchak, Vasilij I. Griga, Oksana I. Petrichko (2020) *Correction of autonomic and cognitive disturbances in patients with non-alcoholic fatty liver disease*. Wiadomosci Lekarskie, Tom LXXIII, Nr 10, 2198-2203.

DOI: 10.36740/WLek202010117

<https://wiadlek.pl/wp-content/uploads/archive/2020/WLek202010117.pdf>

3. Sirchak Ye.S., Griga V.I., Kurchak N.Yu., Kutsenko A.Yu. (2019) *Changes in the brain vessels in patients with non-alcoholic fatty liver disease and carbohydrate metabolism disorders*. Гастроентерологія, Том 53, № 2, 33-40.

DOI: 10.22141/2308-2097.53.2.2019.168983

<http://gastro.zaslavsky.com.ua/article/view/168983>

4. Сірчак Є.С., Грига В.І., Пічкарь Й.І., Гема-Багіна Н.М. (2019) *Корекція дисбіозу товстої кишки у хворих на неалкогольну жирову хворобу печінки та цукровий діабет 2 типу*. Український журнал медицини, біології та спорту, Том 4, № 5 (21), 186-191.

DOI: 10.26693/jmbs04.05.186

<https://jmbs.com.ua/archive/4/5/186>

5. Sirchak Ye.S., Boldizhar O.O., Griga V.I., Petrichko O.I. (2019) *Autonomic and cognitive disturbances in patients with non-alcoholic fatty liver disease and type 2 diabetes mellitus*. Гастроентерологія, Том 53, № 4, 40-46.

DOI: 10.22141/2308-2097.53.4.2019.182403

<http://gastro.zaslavsky.com.ua/article/view/182403>

6. Сірчак Є.С., Грига В.І., Стегура А.В., Пічкарь Й.І. (2019) *Зміна рівнів амінокислот сироватки крові у хворих на неалкогольну жирову хворобу печінки та цукровий діабет 2 типу*. Науковий вісник Ужгородського університету, серія “Медицина”, № 2 (60), 68-71.

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/35130>

7. Сірчак Є.С., Грига В.І., Петричко О.І., Олексик О.Т., Пічкарь Й.І. (2020) *Дисфункція ендотелію та дисбіоз кишечника у хворих на неалкогольний стеатогепатит та цукровий діабет 2 типу*. Український журнал медицини, біології та спорту, Том 5, № 1 (23), 192-198.

DOI: 10.26693/jmbs05.01.192

<https://jmbs.com.ua/archive/5/1/192>

8. Сірчак Є.С., Грига В.І., Петричко О.І., Пічкарь Й.І. (2020) *Ефективність використання *Bifidobacterium infantis* 35624 для лікування*

хворих на неалкогольну жирову хворобу печінки. Гастроентерологія, Том 54, № 1, 16-25.

DOI: 10.22141/2308-2097.54.1.2020.199136

<http://gastro.zaslavsky.com.ua/article/view/199136>

9. Сірчак Є.С., Грига В.І., Стегура А.В., Гольча А.І. (2020) *Зміни рівня Р-селектину у сироватці крові у хворих на неалкогольну жирову хворобу печінки. Здобутки клінічної і експериментальної медицини, № 2 (42), 166-171.*

DOI: 10.11603/1811-2471.2020.v.i2.11337

<https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/zdobutky-eks-med/article/view/11337>

10. Сірчак Є.С., Грига В.І., Сірчак С.С. (2020) *Корекція порушень ліпідного обміну у хворих на неалкогольну жирову хворобу печінки. Проблеми клінічної педіатрії, № 1-2 (47-48), 47-52.*

DOI: 10.24144/1998-6475.2020.47-48.47-52

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/33883/1/13027-6183-PB.pdf>

Статті та тези, опубліковані в матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій:

11. Szircsák E., Griga L., Csobej M., Kucenkó A. (2019) *The study of the indicators of endothelium dysfunction (ED) in patients with nonalcoholic fatty liver disease and the opportunities of corrections of such dysfunctions. Abstracts of Lectures and Posters, Magyar Gasztroenterológiai Társaság 61. Nagygyűlése (június 1-4, Siófok), № 184, P. 156.*

12. Сірчак Є.С., Сіксаї Л.Т., Грига В.І., Фабрі З.Й., Сірчак С.С. (2019) *Ураження печінки у хворих та цукровий діабет 2 типу. Збірник праць XII Міжнародної міждисциплінарної науко-практичної конференції «Сучасні аспекти збереження здоров'я людини» (12-13 квітня 2019 року, м. Ужгород), С. 385-387.*

13. Сірчак Є.С., Фабрі З.Й., Грига В.І. (2019) *Сучасні аспекти неінвазивної діагностики ураження печінки у хворих на неалкогольну жирову хворобу печінки. Медична та клінічна хімія. Матеріали XII Українського*

Біохімічного конгресу (30 вересня-4 жовтня 2019 року м. Тернопіль), Том 21, № 3 (80), С. 234-235.

14. Сірчак Є.С., Грига В.І., Пічкарь Й.І., Рого О.Ю., Стегура А.В. (2020) *Корекція дисфункції ендотелію у хворих на цукровий діабет 2 типу та неалкогольний стеатогепатит*. Збірник праць XIII Міжнародної міждисциплінарної науко-практичної конференції «Сучасні аспекти збереження здоров'я людини» (3-4 квітня 2020 року, м. Ужгород), С. 325-329.

15. Сірчак Є.С., Грига В.І., Сірчак С.С. (2020) *Порушення рівнів вільних амінокислот сироватки крові у хворих на неалкогольну жирову хворобу печінки та цукровий діабет 2 типу*. Гастроентерологія. Тези науково-практичної конференції з міжнародною участю «VIII наукова сесія Інституту гастроентерології НАМН України. Новітні технології в теоретичній та клінічній гастроентерології» (26-27 листопада 2020 року, м. Дніпро), Том 54, № 4, С. 114.

Інші публікації:

16. Сірчак Є.С., Грига В.І., Стегура А.В. (2020) *Неінвазивні методи діагностики ураження печінки у хворих на неалкогольну жирову хворобу печінки та цукровий діабет 2 типу* // Науковий вісник Ужгородського університету, серія “Медицина”, 2 (62), С. 67-72.

Доповіді на міжнародних науково-практичних конференціях:

1. XII Міжнародна міждисциплінарна науково-практична конференція «Сучасні аспекти збереження здоров'я людини», 12-13 квітня 2019, санаторій «Квітка Полонини» Закарпатської області (*Ураження печінки у хворих та цукровий діабет 2 типу*);

2. IV міжнародна науково-практична конференція з міжнародною участю «Проблеми, досягнення та перспективи розвитку медико-біологічних і спортивних наук», 17-18 жовтня 2019, м. Миколаїв (*Корекція дисбіозу товстої кишки у хворих на неалкогольну жирову хворобу печінки та цукровий діабет 2*

типу; Дисфункція ендотелію та дисбіоз кишечника у хворих на неалкогольний стеатогепатит та цукровий діабет 2 типу);

3. XII Український біохімічний конгрес, 30 вересня-4 жовтня 2019 (*Сучасні аспекти неінвазивної діагностики ураження печінки у хворих на неалкогольну жирову хворобу печінки);*

4. Науково-практична конференції «Поліморбідна патологія органів травлення в практиці сімейного лікаря», 13-14 листопада 2019, м. Дніпро (*Нейропсихологічні порушення у хворих на неалкогольну жирову хворобу печінки та цукровий діабет 2 типу);*

5. XIII Міжнародна міждисциплінарна науково-практична конференція «Сучасні аспекти збереження здоров'я людини», 3-4 квітня 2020, санаторій «Квітка Полонини» Закарпатської області (*Корекція дисфункції ендотелію у хворих на цукровий діабет 2 типу та неалкогольний стеатогепатит);*

6. Всеукраїнський симпозіум з лікування пацієнтів працездатного віку, 16-17 вересня 2020, м. Дніпро (*Вплив освіти на вираженість ожиріння у хворих на неалкогольну жирову хворобу печінки);*

7. XII Український гастроентерологічний тиждень, 24-25 вересня 2020 р., м. Дніпро (*Зміни судин головного мозку у хворих на неалкогольну жирову хворобу печінки та порушення вуглеводного обміну);*

8. VIII наукова сесія інституту гастроентерології НАМН України. Новітні технології в теоретичній та клінічній гастроентерології, 26-27 листопада 2020, м. Дніпро (*Зміни судин головного мозку у хворих на неалкогольну жирову хворобу печінки та порушення вуглеводного обміну);*

9. Magyar Gasztroenterológiai Társaság 61. Nagygyűlése, Hungary, Siófok, 2019, június 1-4 (*The study of the indicators of endothelium dysfunction (ED) in patients with nonalcoholic fatty liver disease and the opportunities of correction of such dysfunctions).*

15. Результати перевірки роботи на академічний плагіат

У ході перевірки дисертаційних запозичень матеріалу без посилання на відповідне джерело не виявлено. Перевірка проводилася сертифікованою програмою «Unicheck». Рівень текстових збігів є незначним. Виявлені за допомогою програми «Unicheck» текстові співпадиння (цитування) мають посилання на першоджерела, внесені до списку використаної літератури. Запозичення (співпадиння) в тексті не мають ознак плагіату. Робота визнається самостійною та рекомендується бути допущеною до захисту.

16. Результати перевірки первинної документації дисертаційної роботи

У ході перевірки первинної документації дисертаційної роботи комісія у складі голови – доктора медичних наук, професора кафедри хірургічних хвороб Румянцева К.Є., та членів: кандидата медичних наук, доцента кафедри хірургічних хвороб Чаварги М.І., завідувачки кафедри терапевтичної стоматології, кандидата медичних наук, доцента кафедри дитячої стоматології Горзов Л.Ф. встановила, що у наявності є: журнал реєстрації та обліку обстежених хворих; копії виписок з історій хвороб обстежених пацієнтів; протоколи результатів неінвазивного методу визначення ступеня фіброзу печінки у обстежених; журнали реєстрації показників вуглеводного та ліпідного обмінів; протоколи результатів імуноферментного методу визначення рівня ендотеліну-1, Р-селектину, α_1 -антитрипсину у сироватці крові, а також показника α_1 -антитрипсину у калі; протоколи результатів визначення рівня вільних амінокислот у сироватці крові; протоколи результатів визначення рівня фактору фон Віллебранда у сироватці крові; журнал реєстрації результатів посіву калу на дисбіоз; журнал реєстрації ультразвукового дуплексного сканування судин ший та екстракраніальних судин, плечової артерії, показників ендотеліальної дисфункції; анкети з результатами суб'єктивного, об'єктивного обстежень (монреальська шкала оцінки когнітивних функцій; шкала MMSE (Mini-Mental State Examination); методика «Запам'ятовування 10 слів»; Лурія А.Р. Бостонський тест на

стресостійкість; тест Бентона на орієнтацію ліній; тест Шульте; тест «Малювання годинника»; Віконсінський Тест Сортювання Карток; опитувальник О.М. Вейна; шкала самооцінки Ч.Д. Спілберга та Ю.Л. Ханіна; шкала депресії Бека; визначення рівня депресії (Zung V.); Торонтська алекситимічна шкала.

Результати дисертації апробовано на засіданні фахового семінару №13.2 від 10.06.2021 р. За результатами засідання фахового семінару ухвалено затвердити позитивний висновок рецензентів щодо рекомендації до захисту в спеціалізованій вченій раді дисертаційної роботи Григи Василя Івановича на тему: «Клініко-патогенетичні особливості ураження печінки у хворих на цукровий діабет II типу та їх лікування» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 – «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 – «Медицина».

Дисертаційна робота **рекомендована до захисту** у спеціалізованій Вченій раді за спеціальністю 222 – «Медицина».

Рецензенти:

Завідувач кафедри факультетської
терапії медичного факультету

ДВНЗ «УжНУ», доктор медичних наук, професор

 Т.М. Ганич

Доцент кафедри терапії та сімейної медицини
факультету післядипломної освіти та
доуніверситетської підготовки

ДВНЗ «УжНУ», кандидат медичних наук, доцент

 С.В. Фейса

Підпис д.мед.н., проф. Т.М. Ганич, к.мед.н., доц. С.В. Фейси засвідчую

Вчений секретар ДВНЗ «Ужгородський
національний університет»

 О.О. Мельник

